

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ВЗАЄМОДІЯ ҐРУНТОЗНАВСТВА І ЗЕМЕЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА У ФОРМУВАННІ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ З ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ

Сучасний розвиток аграрного сектору, землевпорядкування та управління земельними ресурсами визначає потребу у фахівцях, які володіють міждисциплінарними компетентностями і здатні поєднувати природничі та правові підходи в процесі прийняття рішень. В умовах зростання антропогенного навантаження на земельні ресурси, активізації кліматичних змін, трансформації земельних відносин та впровадження ринку землі в Україні взаємодія ґрунтознавства і земельного законодавства набуває особливого значення. Така інтеграція визначає якість підготовки фахівців, їх здатність забезпечувати раціональне використання земель, збереження родючості ґрунтів та відповідність господарської діяльності чинним нормам права. Сучасний фахівець у сфері використання земельних ресурсів повинен розуміти не лише природну сутність ґрунту як складного геобіохімічного тіла, але й юридичні механізми його охорони, відтворення та регулювання.

Ґрунтознавство є фундаментальною складовою професійної підготовки фахівців земельного профілю, оскільки забезпечує розуміння властивостей ґрунту, закономірностей його формування та факторів деградації. Знання про структуру, родючість, гумусний стан, агрохімічні та екологічні характеристики ґрунтів дають можливість здійснювати просторову оцінку земель, визначати ступінь їх придатності для різних видів господарської діяльності та розробляти заходи щодо їх охорони. У свою чергу земельне законодавство визначає правові механізми використання земель, регулює права власності та користування, встановлює нормативи охорони ґрунтів, процедури інвентаризації та обліку земельних ресурсів. Поєднання цих знань формує комплексне бачення земельної системи, що поєднує природничі, правові та управлінські аспекти[1].

Міждисциплінарна взаємодія ґрунтознавства і земельного законодавства проявляється у здатності фахівця здійснювати науково обґрунтовану оцінку стану земельних ресурсів, спираючись на дані ґрунтових досліджень та нормативно правові акти. Зміст таких компетентностей включає аналіз структури земельного фонду, ідентифікацію деградаційних процесів, моніторинг ерозії, засолення, підтоплення або забруднення ґрунтів. Крім того фахівець повинен уміти застосовувати норми законодавства щодо збереження

родючості, забезпечення екологічної рівноваги, регламентації землекористування та здійснення землеохоронних заходів. Знання про склад і властивості ґрунтів дає можливість правильно встановлювати обмеження у земельному праві, наприклад щодо використання земель природно заповідного фонду, охорони прибережних захисних смуг чи норм розорювання.

Міждисциплінарність проявляється також у здатності фахівця працювати з нормативно оціночною документацією, що включає бонітування ґрунтів, нормативну грошову оцінку земель, розрахунок втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва. Усі ці документи базуються на ґрунтових показниках, які набувають юридичної сили через процедури державної регламентації. Це означає, що природничі характеристики ґрунтів переходять у площину правового регулювання і використовуються під час оподаткування, визначення орендної плати, цільового використання земель та їх економічного стимулювання. Таке поєднання є ознакою сучасного підходу до менеджменту земельних ресурсів[3]

Провідне місце в підготовці фахівців займає питання охорони ґрунтів як ключового елементу довкілля. Законодавство України містить вимоги щодо запобігання деградації, збереження гумусного стану, контролю ерозійних процесів та забезпечення належного меліоративного режиму земель. Для ефективного виконання цих норм майбутній спеціаліст повинен розуміти природні механізми деградації, вміти досліджувати показники якості ґрунтів, аналізувати результати моніторингу та обґрунтовувати необхідність використання ґрунтозахисних технологій. Саме ґрунтознавчі знання дозволяють правильно інтерпретувати юридичні норми і здійснювати практичний контроль за їх дотриманням на рівні господарств та територіальних громад.

Формування сучасного фахівця з використання земельних ресурсів вимагає розвитку компетентностей, пов'язаних із картографуванням та просторовим аналізом. Багато норм земельного законодавства стосується просторового планування, встановлення меж, зонування територій, визначення функціональних типів землекористування. Для виконання таких завдань потрібне знання ґрунтового покриття, його географічного поширення та просторової неоднорідності. Ґрунтові карти, матеріали польових описів і дані лабораторних аналізів стають підґрунтям для створення юридично значущої документації, наприклад детальних планів територій або схем землеустрою громад.

Поєднання ґрунтознавства і земельного законодавства формує у фахівця здатність комплексно оцінювати наслідки використання земельних ресурсів та приймати рішення, що відповідають принципам сталого розвитку. Це включає вміння прогнозувати зміни у стані ґрунтів під впливом господарської діяльності, обґрунтовувати необхідність ротації культур, контролювати інтенсивність розорювання та здійснювати еколого правову експертизу проєктів землеустрою. Важливо також урахувувати соціальні та економічні аспекти землекористування, що потребує здатності фахівця встановлювати баланс між економічною доцільністю та екологічною відповідальністю[2].

Таким чином міждисциплінарна взаємодія ґрунтознавства і земельного законодавства визначає якість професійної підготовки фахівців у сфері використання земельних ресурсів. Поєднання природничих і правових підходів створює основу для формування компетентностей, необхідних для забезпечення раціонального землекористування, збереження родючості ґрунтів, виконання природоохоронних вимог та ефективного регулювання земельних відносин. Сучасні фахівці повинні вміти інтегрувати наукові знання про ґрунт з правовими нормами, що регулюють його використання. Це є важливою умовою для сталого розвитку територій, підвищення екологічної безпеки та вдосконалення системи управління земельними ресурсами в Україні.

Список використаних джерел: 1. Гудзь В.П., Лісовал А.П., Андрієнко В.О., Рибак М.Ф. Землеробство з основами ґрунтознавства та агрохімії: Підручник. За редакцією В. П. Гудзя. Друге видання, перероблене та доповнене. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 408 с. 2. Економіка довкілля і природних ресурсів: монографія/ Ю.В.Дзядикевич та ін. – Тернопіль: Астон, 2016. – 392 с. 3. Нагаєв В.М. Реформування організаційно-правових структур сільськогосподарських підприємств: Посібник. - Харків: Вид-во ХНАУ, 2002. - 114 с. 4. Янчук В.П. Напрями вдосконалення управління земельними ресурсами за ринкової економіки// Землевпорядний вісник. - 2006- №4 - С.57-62.